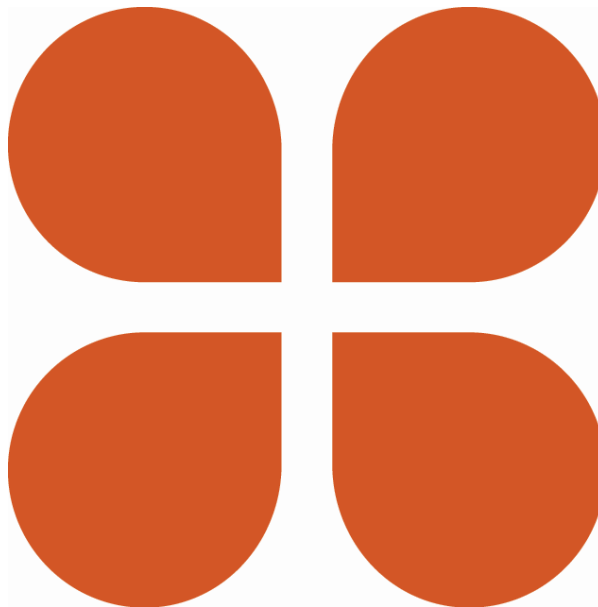

Riksintressen

Blekinge

Denna publikation ingår i en serie med de olika riksintressena som är publicerat på webbplatsen: www.raa.se

Värdetexter avseende områden i Blekinge län med kulturmiljövärden av riksintresse enligt 2 kap 6 § NRL.

NUMMERORDNING - KOMMUNVIS

Karlshamns kommun

- 3 Letesmåla (Ringamåla sn)
- 4 Elleholm (Elleholms sn)
- 5 Mörrum (Mörrums sn)
- 6 Karlshamn
- 7 Ire (Ringamåla sn)
- 8 Djurtorp (Åryds sn)

Karlskrona kommun

- 14 Skärva m.m. (Karlskrona sn)
- 15 Karlskrona
- 16 Herrgården, Tjurkö stenhuggeri (Karlskrona sn)
- 17 Östra Skärgården i Blekinge (Sturkö och Torhamns sn)
- 20 Hallarumsviken (Jämjö sn)
- 21 Brömsebro (Kristianopels sn)
- 22 Kristianopel

Olofströms kommun

- 1 Baggeboda (Jämshögs sn)

Ronneby kommun

- 9 Bräkne-Hoby (Bräkne-Hoby sn)
- 10 Ronneby brunn/Blekan - Fridhem - Rönning (Ronneby sn)
- 11 Johannishus m.m. (Hjortsberga sn)
- 12 Förkärla centralbygd (Förkärla sn)

Sölvesborgs kommun

- 2 Sölvesborg

MILJÖBESKRIVNINGAR - KOMMUNVIS

KARLSHAMNS KOMMUN

Djurtorp [K 8] (Åryds sn)*Motivering:*

För *dalgångsbygden* karaktäristisk, välbevarad bybebyggelse med småskaligt odlingslandskap. (*Bymiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Ägostrukturen speglar ännu förhållanden vid tiden för laga skiftet. Framkammarsugor med uthuslängor i skiftesverk, bevarat vägnät och hägnadssystem, hävdad inägomark.

I området ingår även:

Gravfält från yngre bronsålder/äldre järnålder.

Elleholm [K 4] (Elleholms sn)*Motivering:*

Viktig *fornlämningsmiljö* bestående av platsen för en av Blekinges senmedeltida städer med kulturlager under mark. (*Fästningsmiljö, Kyrkomiljö, Herrgårdsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Strategiskt läge invid fästet Sjöborg på en av Mörrumsån kringfluten ö. Till området hör Hovgården - herrgårdsanläggning på fastlandet, som var biskopens förvaltningsgård. Sock-enkyrka i korsvirke från 1713.

Ire [K 7] (Ringamåla sn)*Motivering:*

Odlingslandskap brukat på ett för *skogsbygden* hävdvunnet sätt med gårdsbebyggelse av bevarad enskifteskaraktär. (*Gårdsmiljö, Vägmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Gårdsbebyggelse av 1800-talsprägel, levande beteslandskap upprätthållet med slåtter, hamling, blädesuggning och skogsbete, det lokala vägsystemet samt relationen till naturlandskapet.

Karlshamn [K 6]*Motivering:*

En av Sveriges bäst bevarade trästäder med bebyggelse enligt rutnätsplan från 1665 och till staden hörande befästningsanläggningar. (*Stadsmiljö, Fästningsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Efter nationalitetsbytet på 1600-talet nygrundad stad med bevarad tomtstruktur och gatunät. Korskyrka från 1600-talets slut. 1700- och 1800-talets trästad som speglar handelsstadens sociala sammansättning, främst genom den välbevarade Skottsbergiska gården. Offentliga byggnader från sekelskiftet mot 1900. Befästningarna på Boön och Frisholmen från 1600- och 1700-talet.

Letesmåla [K 3] (Ringamåla sn)*Motivering:*

Odlingslandskap i skogsbygden med ägostruktur, odlingsspår, bebyggelselägen och vägnät präglade av enskiftet (1814-15). (Gårdsmiljö, Vägmiljö).

Uttryck för riksintresset:

Hävdad odlingsmark, välbevarad gårdsbebyggelse från 1800-talet, bevarade hägnadssystem, hamlade träd, vägar.

Mörrum [K 5] (Mörrums sn)*Motivering:*

Ett av landets mest betydande centra för laxfiske alltsedan medeltiden. (*Fasta fisken*).

Uttryck för riksintresset:

Forssträcka med bevarade äldre fasta fångstanordningar, kronans lax- och rökbod.

KARLSKRONA KOMMUN

Brömsebro [K 21] (Kristianopels sn)*Motivering:*

Traditionsrik närmiljö med en från tidigmedeltida källor omtalad gränsmarkering och skådeplats för rikspolitiskt betydelsefulla händelser, främst freden 1645. (*Gränsbygd, Fästningsmiljö, Kognitiv miljö*).

Uttryck för riksintresset:

Brömse sten, en av sex råstenar vid den gamla riksgränsen mellan Sverige och Danmark, ruinerna efter det danska riksfästet Brömsehus från medeltiden.

Hallarumsviken [K 20] (Jämjö sn)*Motivering:*

Strandbunden *fornlämningsmiljö* från bronsålder och järnålder som speglar östra Blekinges mest komplexa förhistoriska centralbygd.

Uttryck för riksintresset:

Spridda rösegravar och ett par hällristningar från bronsåldern. Vikingatida gravfält och hamnplats i vikens inre, skyddade av *fornborg* och påspärrar.

Herrgården, Tjurkö stenhuggeri [K 16] (Karlskrona sn)*Motivering:*

Industrimiljö. Ett av landets äldsta industriella *stenbrott* med kringfunktioner inrättat för direkt export till Tyskland.

Uttryck för riksintresset:

Stenbrott, skravel- och skrotsten, järnvägslinjer, stenbryggor och övriga fasta anläggningar. Bolagssamhälle med stenhuggarstugor och egnahem.

Karlskrona [K 15]*Motivering:*

Residensstad och svenska flottans huvudstation sedan 1680-talet med ursprunglig stadsplan, unika bevarade barockdrag och monumental torgarkitektur med två barockkyrkor. (*Militär miljö*).

Uttryck för riksintresset:

Örlogsvarvet och omfattande befästningsverk leder sitt ursprung till anläggningstiden. Välbevarad 1700- och 1800-talsbebyggelse på Björkholmen och Trossö. Staden med huvudsaklig trähusbebyggelse har en karaktäristisk, medvetet låg silhuett som ännu är präglad av kyrkorna och den kuperade terrängen.

Kristianopel [K 22]

Motivering:

Pedagogiskt överskådlig *fästningsstad* från 1600-talets början, som speglar det danska rikets behov av stödjepunkter vid gränsen mot Sverige.

Uttryck för riksintresset:

Anlagd 1599 som den östligaste länken i gräsförsvaret mot Sverige och nedlagd 1676, sedan dess militära betydelse försvunnit efter den svenska erövringen. Befästningsverk, gatunät och stadskyrka från 1600-talet. Under 1700- och 1800-talen köping och lastageplats under Karlskrona. Småskalig, gles trähusbebyggelse från denna tid. Cirka 800 meter längre norrut ligger platsen för Avaskärs medeltida stad som föregick Kristianopel.

Skärva m.m. [K 14] (Karlskrona sn)

Motivering:

Herrgårdsmiljöer nära Karlskrona som skapats, och givits ståndsmässig prägel, av i staden verksamma högre officerare och tjänstemän.

Uttryck för riksintresset:

Särskilt märklig är Skärva, uppförd av amiralen och skeppsbyggaren F H af Chapman i en blandning av allmogetradition och nyklassicistisk stil efter egna ritningar. Park med märkliga byggnader och ovanlig hamnplats.

Östra Skärgården i Blekinge [K 17] (Sturkö och Torhamns sn)

Motivering:

Skärgårdsmiljö som ovanligt tydligt speglar olika sidor av kustkulturens näringar alltsedan förhistorisk tid. (*Fornlämningsmiljö, Bymiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Inom området finns ett av landets största samlade bestånd av tomtningar, lämningar efter vikingatida och medeltida säsongsbosättning. Fossilt odlingslandskap med bevarade hägnadssystem, avgränsande odlings- och slättermark. De välbevarade *fiskelägena* på Stenshamn och Ungskär liksom Långörens lotsboställe är alla tillkomna som en följd av Karlskronas bildande. Gårdsbebyggelse på Utlängan med rötter i sent 1600-tal. Innerskärgården representeras av Östra Hästholmens by med ännu väl hävdade, ålderdomliga kulturmarker.

OLOFSTRÖMS KOMMUN

Baggeboda [K 1] (Jämshögs sn)

Motivering:

Karaktäristisk *ensamgård* i *skogsbygden* mot Skånegränsen, där timmerförsäljning bildade förutsättning för gårdens framväxt. (*Kvarnmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Mangårdsbyggnad från 1792. Byggnader av skilda funktioner speglar det äldre månghus-systemet. Den vattendrivna såg- och kvarnanläggning som hör till gården ligger omkring 1 km från gårdstunet. Blådade skogsbestånd.

RONNEBY KOMMUN

Bräkne-Hoby [K 9] (Bräkne-Hoby sn)

Motivering:

Förindustriell centralort med välbevarade offentliga byggnader från 1800- och 1900-talen. (*Institutionsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Sockencentrum och traditionell mötesplats invid kustlandsvägen: Den stora sockenkyrkan från 1800-talet, prästgården, tingshuset, sockenstugan och klockargården, Hoby gård, gästgivaregården, Folkhögskolan och Lantbrukshushållsskolorna.

Förkärla centralbygd [K 12] (Förkärla sn)

Motivering:

Herrgårdslandskap där länets största sammanhängande fornlämningsområde tillsammans med märklig hamn sedan vikingatiden speglar lång bebyggelsekontinuitet fram t.o.m. 1800-talets agrara revolution. (*Fornlämningsmiljö, Kyrkomiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Det stora fornlämningsbeståndet består av bronsåldersrösen med delvis unika konstruktionsdrag på höjder runt dalen samt några gravfält, främst det stora på Hjortahammarsåsen, samt hamnplats med lång kontinuitet, skyddad av sällsynta vikingatida farledsspärrar. Förkärla medeltida kyrka. Herrgårdsmiljön på Tromtö, sedan 1686 en av huvudgårdarna i det efter den svenska erövringen bildade Johannishus´ storgodskomplex. Huvudbyggnad, ombyggd 1834 i nyklassicistisk stil, stor engelsk park, extensivt utnyttjade betesmarker, bokskogsbestånd. I Förkärladalen med Vambåsa gods ett rationaliserat odlingslandskap från 1800-talet.

Johannishus m.m. [K 11] (Hjortsberga sn)

Motivering:

Slottslandskap med stordriftsprägel, förknippat med 1600-talets försvenskingsprocess och med välbevarade och omfattande *fornlämningsmiljöer* samt *kyrkomiljö*. (*Bymiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Åssträckning med gammal väg och bronsåldersrösen i söder, samt flera järnåldersgravfält, varav ett mycket stort i anslutning till kyrkan. I söder det märkliga runmonumentet "Björketorpsstenen". Johannishus slott med välbevarad huvudbyggnad i rokokostil från 1700-talets mitt. Västra Vångs oskiftade bybebyggelse med tillhörande torp, kyrkomiljön vid Hjortsberga - den traditionella platsen för Blekinge landsting - med tidigmedeltida kyrka.

Ronneby brunn/Blekan - Fridhem - Rönning [K 10] (Ronneby sn)

Motivering:

Välutbyggd *brunnsmiljö* med kringfunktioner från det sena 1800-talet. En av landets mest

besökta kurortsmiljöer.

Uttryck för riksintresset:

Bebyggelse med välbevarad panelarkitektur och stor brunnspark. Inom Blekan, Rönninge och Fridhem, finns till brunnsverksamheten knuten bostads- och pensionatsbebyggelse. Bevarad tomtstruktur och gatunät.

SÖLVESBORGS KOMMUN

Sölvesborg [K 2]

Motivering:

Stad med stadsplan som visar senmedeltidens regelbundna torgstad där också landsvägen infogats in i gatunätet. (*Fästningsmiljö, Stadsmiljö*).

Uttryck för riksintresset:

Högmedeltida kyrka (ursprunglig klosterkyrka) och småskalig bebyggelse som till övervägande del tillkommit efter en stadsbrand år 1801 samt Nya staden från 1897, planerad enligt esplanadsystemet. Ruinen av Sölvesborgs slott som var ett av de danska riksfästena under medeltiden. Kulturlager under mark. Kustlandsvägen var av avgörande betydelse vid anläggandet av såväl borgen som staden.